

۳- سوالات معنی دار بپرسید:

ممکن است با متوجه کردن دانشجو به جنبه خاصی از سوالی که مطرح کرده است یا جلب توجه او به برخی از مطالب درسی مرتبط که قبلاً آموخته و یا فراتر از آن چیزی که دانشجو بیان کرده، پاسخ سوالاتش را بدهید. هدف از سوالات معنی دار جلب توجه دانشجو به مواردی است که ممکن است در پاسخ خودش نهفته باشد و به او کمک می کند که خودش جواب سوال اولیه را پیدا کند.

۴- دانشجویان را به استفاده از شیوه بحث و گفتگو ترغیب کنید:

اگر مایلید اکثر دانشجویان در پاسخ دادن به سوالات شرکت کنند و نظرات متفاوت را برای پاسخ به یک سوال بشنویید از این شیوه استفاده کنید. یک واکنش که در کل توصیه نمی شود این است که موقعی که دانشجو سوالی می پرسد، یافتن پاسخ را به خود او محول کنیم چرا که اغلب این سوء تعبیر در دانشجویان به وجود می آید که نباید سوال بپرسند.

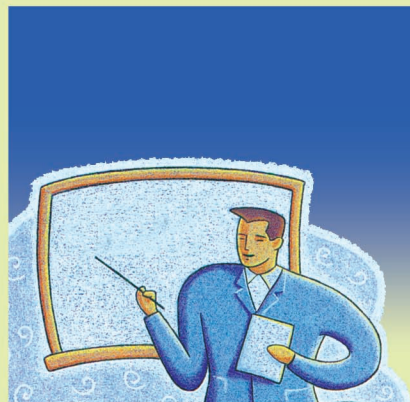
شیوه ها

در مواجهه با پرسش دانشجویان باید از پیش استراتژی مشخصی در ذهن داشته باشید.

موارد زیر به استاد کمک می کنند تا از سوال دانشجو برای کمک به فهم بیشتر مطالب درسی بهره برداری کند:

۱- سوال را تکرار کرده یا بازگو

نمایید: این کار دو نتیجه در پی دارد: اول اینکه مطمئن می شوید که کل کلاس سوال را شنیده است. دوم و مهمتر این که این امکان را به سوال کننده می دهد که بفهمد تا چه حد سوالاتش را دقیق متوجه شده اید.

۲- سوال را تغییر دهید:

سوال را تغییر داده و از دانشجویان بخواهید تا نظر یا پاسخشان را بیان کرده، یا جزئیاتی را در مورد سوال شرح دهند. این امر نه تنها موجب مشارکت بیشتر دانشجویان می شود بلکه نشان دهنده این است که همکلاسی ها یک منبع موثر یادگیری هستند.

دانشجوی پرسشگر

مقدمه

اگر در حال تدریس دانشجویی از شما سوال بپرسد چه می کنید؟ سریع ترین پاسخ این است که به سوال دانشجو جواب خواهید داد. با فرض این که هدف کلاس افزایش معلومات دانشجویان است، این عکس العمل کاملاً مناسب است. اما اگر افزایش مهارت اندیشیدن در دانشجویان نیز از اهداف کلاس باشد لازم است در برخورد با پرسش دانشجو به شیوه های دیگری نیز بیندیشید. بسیاری از صاحب نظران بحث و گفتگو را شیوه ای موثر برای فهمیدن آنچه در کلاس اتفاق می افتد می دانند.

در این مطلب تلاش خواهد شد جوانب مختلف موضوع پرسش و پاسخ در کلاس مورد بررسی قرار گیرد.

بعضی اوقات هدف دانشجو از سوال پرسیدن منحرف کردن کلاس از موضوع اصلی، جلب توجه کردن و یا حتی اذیت کردن استاد است

است که ممکن است برخی دانشجویان نفهمیده باشند.

۲- پاسخ دادن به سؤالات را به

تاخیر بیندازید: دانشجویان بیشتر

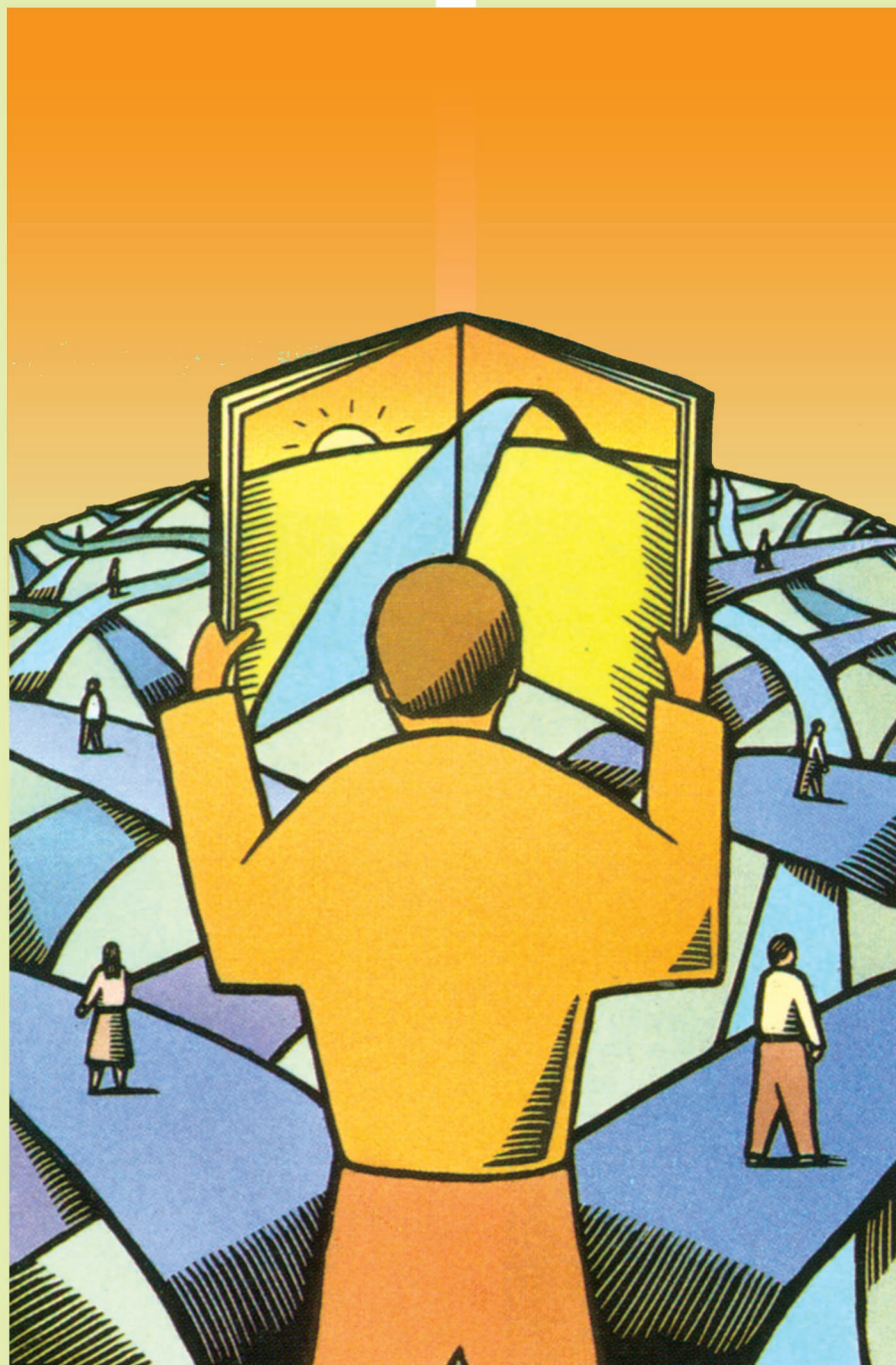
ترجیح می‌دهند استاد فوراً به سؤال آنها پاسخ دهد. با این وجود، در مواقع خاصی بهتر است که پاسخ را به تأخیر بیندازید، برای مثال هنگامی که وقت کمی دارید مخصوصاً اگر جواب پیچیده است یا موقعی که مطالب در جلسه آتی کلاس مطرح خواهد شد یا زمانی که تنها شمار کمی از دانشجویان به پاسخ علاقه‌مندند. چنانچه مطالب بعداً ارائه می‌شود، توجه دانشجو را به این موضوع جلب کنید: «پاسخ سؤالی که قبلاً پرسیدید اینجاست». پاسخ برخی سؤالات را پس از کلاس بیان کنید یا گاهی اوقات با دانشجو قرار ملاقات بگذارید. با انجام این کار با تمام دانشجویانی که از شما سوال می‌پرسند ارتباط کاملی برقرار می‌کنید. با این وجود بهتر است بیشتر مواقع پاسخ‌گویی به سؤالات را به تأخیر بیندازید.

۳- از پاسخ‌گویی به سؤالات

نامناسب بپرهیزید: معمولاً

دانشجویان سوال می‌پرسند چون مایل به یادگیری هستند، اما گاهی اوقات هدف دانشجو از سوال پرسیدن، منحرف کردن کلاس از موضوع درس، خودنمایی و یا حتی اذیت کردن استاد است.

نوع سؤالات مایوس‌کننده، نه تنها این دانشجو بلکه دیگر دانشجویان از پرسیدن این نوع سؤالات امتناع خواهند کرد. در واکنش به این موضوع، بهتر است با درایت به او بفهمانید که این سوال نامناسب است.

پرداختن به این نوع سؤالات وضعیت دشواری را بوجود می‌آورد. اگر این سؤالات را مثل سایر سؤالات پاسخ دهید، احتمال دارد دانشجویان بیشتری به پرسیدن این نوع سؤالات تشویق شوند، اما اگر دانشجو را از پرسیدن این

رنوس مطالب درسی مسیرخط آهن نیستند که هرگز نباید از آن خارج شد. در واقع آنها مسیرهای اصلی هستند که شاقصه‌سیمون آن را دارد اما اختصاص وقت به برخی مسافرت‌های

جانبی می‌تواند جالب و مفید باشد

بهتر است بیشتر مواقع به سوالات پاسخ داده و جواب را به تأخیر نیندازید

پاسخ دادن به سوال

بخش قبلی بر شیوه‌هایی متمرکز است که به دانشجو کمک می‌کند تا خودش جواب سؤال را پیدا کند. پیشنهادهاى ارائه شده نیز بیشتر به واکنش در برابر سؤالات دانشجو مربوط می‌شود تا جواب سؤالات.

در ادامه، شیوه‌های دیگر پاسخ به سؤالات دانشجویان مورد بررسی قرار گرفته است:

۱- جواب دادن به سؤال: اگر

سوالی در کلاس پرسیده می‌شود که دیگر دانشجویان مایل نیستند اطلاعاتی در آن مورد داشته باشند، پاسخ فوری مناسب است. جواب دادن فوری به سؤالات در مقایسه با روشی که خود دانشجو سعی می‌کند جواب را بیابد وقت کمتری می‌گیرد. اگر از روش پاسخ فوری استفاده می‌کنید، سعی کنید پاسخ‌ها کوتاه و مربوط به موضوع باشد. بعد از پاسخ به سؤال از دانشجو پرسید که آیا پاسخ مناسب را گرفته است یا خیر. بعضی اوقات استادان از سؤال دانشجو به

بحث و گفتگو، از موقعیت پرسش دانشجو درباره مطالبی که قبلاً ارائه شده استفاده کرده و مطالب جدیدی را اضافه می‌کند که معمولاً به علت کمبود وقت تدریس نکرده است. این روش با آنکه بسیار معمول است، اما چندان مطلوب نیست؛ زیرا هدف عمده از پرسش و پاسخ روشن کردن بخش‌هایی از درس

عنوان فرصتی برای مطرح کردن موضوعی مرتبط در کلاس استفاده می‌کنند. بهتر است از این کار پرهیز شود زیرا احتمال گیج شدن دانشجو وجود دارد. ابتدا به سؤال دانشجو پاسخ دهید و سپس به وضوح، موضوع دیگری را که در دستور کارتان قرار دارد بیان کنید.

اظهار نظر: گاهی اوقات استاد در بخش

اگر از روش پاسخ فوری استفاده می‌کنید، سعی کنید پاسخ کوتاه و مربوط به موضوع باشد. بعد از پاسخ به سؤال از دانشجو پرسید که آیا پاسخ مناسب را گرفته است یا خیر

اگر چه استاد دانشگاه یک متخصص و منبع اطلاعات محسوب می شود، اما اذعان به این که جواب سوالی را نمی دانید، چیزی از اعتماد دانشجو نسبت به شما کم نخواهد کرد

نشانی: سازمان مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد، معاونت طرح و برنامه، تلفن: ۰۵۱۱-۸۸۰۲۳۲۰ E-mail: bahrevvari@um.ac.ir

۴- اگر پاسخ سوالی را نمی دانید به آن اذعان کنید:

توصیه می شود اگر جواب سوالی را نمی دانید با صراحت بیان کنید. اگر چه استاد دانشگاه یک متخصص و منبع اطلاعات محسوب می شود، اما اذعان به این که جواب سوالی را نمی دانید، چیزی از اعتماد دانشجو نسبت به شما کم نخواهد کرد. در واقع، دادن سرنخ به دانشجوین که تا چه حد به پاسخ مطمئن هستید اعتماد آنها را نسبت به شما افزایش خواهد داد.

منابع:

- <http://honolulu.hawaii.edu/intranet/committees/FacDevCom/guidebk/teachtip/askquest.htm>
- Davis, B. G. (1993). *Tools of Teaching*. San Francisco: Jossey-Bass.
- McKeachie, W.J. (1994). *Teaching Tips: Strategies, Research, and Theory for College and University Teachers*. (9th ed.). Lexington, MA: D. C. Heath.

توجه: چنانچه اکثریت کلاس به

بحث درباره موضوعی علاقه نشان می دهند، ممکن است استاد بخواهد مقداری از وقت کلاس را به آن موضوع اختصاص دهد، مخصوصاً اگر یکی از اهداف مهم کلاس این است که دانشجویان درک و فهم بیشتری از موضوع به دست آورند. به نظر نمی رسد که رئوس مطالب درسی مسیر خط آهن باشد که هرگز نباید از آن خارج شد. در واقع آنها مسیرهای اصلی هستند که شما قصد پیمودن آن را دارید اما اختصاص وقت به برخی مسافرت های جانبی می تواند جالب و مفید باشد. از طرف دیگر، اگر هدف اولیه کلاس یادگیری مهارت هایی است که دانشجویان از منظر شغلی به آن نیاز دارند، استاد می تواند پیشنهاد جلسه ای خارج از کلاس را با دانشجویان مطرح کرده یا خواندن یک یا دو مقاله را برای پیدا کردن پاسخ سوال به آنها توصیه کند.

استادان تازه کار اغلب نمی دانند که هدف دانشجو از پرسیدن سوال، دریافت پاسخ است یا منظور دیگری دارد. این امر از طریق تجربه به دست می آید و این استادان ناگزیرند با قضاوت خودشان ریسک کنند. یک روش این است که بررسی کنید سوال مورد نظر تا چه حد به موضوعات مطرح شده در کلاس مرتبط است.